

Kannanotto maaseudun kehittämisohjelman alueellisesti jaettavaan rahoitukseen

Maakuntahallitus 11.04.2022 § 46
245/15.00.18/2021

Manner–Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020, eli maaseutuohjelma, on keskeisin väline maatalouden uudistamisessa ja maaseudun kehittämisessä. Maaseutuohjelman toteutusta on jatkettu siirtymäkaudella 2021–2022. Siirtymäkaudella maaseutuohjelman 2014–2020 toimenpiteet siis jatkuvat, mutta rahoitus tulee uuden kauden varoista. Kanta- ja Päijät-Hämeen osuudet ovat maakuntien pienempiä Suomessa uusilla laskelmilla 2021–2022.

Ohjelmaperusteissa ja tavoitteissa on, että sillä varmistetaan tasapainoista alueellista kehitystä sekä maakuntien sisällä että niiden välillä. Maaseutuohjelman avulla tähdätään elinvoimaisen maaseudun säilymiseen, ympäristön tilan paranemiseen, uusiutuvien luonnonvarojen kestäväan käyttöön, eläinten hyvinvoinnin parantamiseen ja osaamisen kehittämiseen.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman kolme strategista painopistettä vuosille 2014–2020 ovat:

-Edistetään biotaloutta ja sen osana maataloutta harjoitetaan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä ja eettisesti hyväksyttävällä tavalla.

-Monipuolistetaan maaseudun elinkeinoja ja parannetaan työllisyyttä kehittämällä yritysten kilpailukykyä, uutta yrittäjyyttä ja yritysten verkostoitumista.

-Lisätään maaseudun elinvoimaa ja elämänlaatua.

Maaseutuohjelman rahoituksella tuetaan myös maaseudun yritystoiminnan kasvua ja työpaikkojen lisäämistä.

Käynnissä olevalle siirtymäkaudelle 2021–2022 varojen jaon kriteeristöä uudistettiin. Uudessa kriteeristössä painotetaan harvaan asutun maaseudun väestöä 2,5-kertaisesti ja ydinmaaseudun väestöä 1,5-kertaisesti. Kaupunkien läheisen maaseudun asukkaista on huomioitu 50 % ja maaseudun paikalliskeskusten väestö sellaisenaan.

Suomi on kokonaisuudessaan EU:n maaseutuvaltaisimaa. Suomen omassa maaseutualueiden määrittelyssä kaupunkialueiksi kuitenkin nimetään alueita, jotka kansainvälisessä luokittelussa olisivat puhtaasti maaseutua. Eteläisen Suomen maakunnissa moni maaseutualue jää tästä syystä väliinpuotoajaksi, koska maakunnissa on paljon kaupunkien läheistä maaseutua ja kaupunkien kehysalueita. Esimerkiksi Päijät-Hämeen maakunta on entistä enemmän kaupunkien läheistä maaseutua.

Vuodelle 2022 ELY-keskusten rahoitusosuudet jakaantuvat alueellisesti seuraavasti:

ELY-keskus	Osuus %
Uusimaa	4,18
Varsinais-Suom	7,54
Satakunta	5,76
Häme (Kanta- ja Päijät-Häme)	4,95
Pirkanmaa	7,21
Kaakkois-Suomi	5,26
Etelä-Savo	5,59
Pohjois-Savo	7,46
Pohjois-Karjala	7,20
Keski-Suomi	7,48
Etelä-Pohjanmaa	9,57
Pohjanmaa	7,34
Pohjois-Pohjanmaa	10,58
Kainuu	3,76
Lappi	6,12

Valmistelija Asian on valmistellut kehittämisjohtaja va. Juha Hertsi puh. 044 3719442.

Esittelijä Maakuntajohtaja Niina Pautola-Mol

Päätösehdotus Maakuntahallitus päättää antaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman alueellisesti jaettavasta rahoituksesta seuraavan kannanoton maa- ja metsätalousministeriölle:
”Päijät-Hämeen liitto esittää huolensa siitä, ettei käytössä oleva maaseutuohjelmarahoituksen kansallinen jakoperuste mahdollista maaseudun kehittämistä yhdenvertaisuuden pohjalta. Vastoin kansainvälisesti sovellettavaa luokitusta Suomen järjestelmässä maaseutukapunki -luokittelu jättää rahoituksen ulkopuolelle kaupunkien läheisen maaseudun sekä kaupunkien kehysalueet, jotka ovat tosiallisesti maaseutua.

Tämä vääristää rahoituksen kohdentumista, ehkäisee maaseutualueiden laaja-alaista kehittämistä ja näin ollen kasvattaa alueellisia eroja. Päijät-Hämeessä tuleva maaseuturahoitus tulee vähenemään Manner-Suomen maaseutuohjelmaan kaudelle 2021–2027 käytettävissä olevien varojen kasvamisesta huolimatta. Siksi siirtymäkauden jälkeisen, vuoden 2023 alusta alkavan maaseutuohjelman toimenpiteiden maakunnittaisesti kohdentuva rahoitus tulee saada Päijät-Hämeen ominaisuudet paremmin huomioon ottavaksi.

Nykyistä maakunnittaisesti kohdentuvan rahoituksen jakoperusteena olevaa kriteeristöä tulisi muuttaa niin, ettei kaupunkien läheistä maaseutua ja kaupunkien kehysalueita pienien kuntakeskusten ympärillä enää luokitella kaupunkialueiksi. Päijät-Hämeen liitto pitää huolestuttavana maaseuturahoituksen jyrkkää kahtiajakoa eteläisen ja pohjoisen sekä läntisen ja itäisen Suomen välillä. Maaseutu on vahvuus ja

mahdollisuus koko Suomelle, eikä maaseudun kehittämistä tule keinotekoisesti haitata eriarvoistavilla päätöksillä.

Rakennerahasto-ohjelmat antavat jo moninkertaisen kehittämärahoituksen Itä- ja Pohjois-Suomeen harvan asutuksen perusteella.

Maaseutuohjelmärahoituksen alueellinen kohdistaminen maaseutu-kaupunki -luokitteluun perustuvilla kriteereillä ei saa johtaa maaseutualueiden nykyistä suurempaan eriarvoistumiseen maakuntien kesken. Tasapuolisemman maaseudun kehittämisen kannalta on tärkeää, että maaseutualueiden moninaisuus huomioidaan nykyistä paremmin Suomen sisällä.

Vuosittaiset jakoperusteet ja jako tulee ilmoittaa myös maakunnittain eikä vain ELY-keskuksittain. Suomen elintarviketuotannon omavaraisuuden, huoltovarmuuden ja jalostusteollisuuden kannalta moninaisten maaseutualueiden huomioiminen kehittämisessä on erityisen tärkeää.”

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.